

10. Кто платит больше всех налогов в Евросоюзе? : [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.eip.ru/articles/view6263>
11. Страны G20 вряд ли смогут договориться о новых налогах для банков : [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://economyobzor.com/banki/11645-strany-g20-vryad-li-smogut-dogovoritsya-o-novykh.html>
12. Венгрия ввела самый жесткий налог на банки среди стран Европы : [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.interfax.com.ua/rus/eco/44382/>
13. Ольховик В. В. К вопросу определения налоговой нагрузки банка и ее влияния на эффективность кредитных операций : [Электронный ресурс] / В. В. Ольховик // Проблемы и перспективы развития банковского дела в Украине : сб. науч. трудов. – 2010. – № 28. – С. 173-177. – Режим доступа : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pprbsu/2010_28/10_28_24.pdf.

Першин О.О.

УДК 332.834 (075.8)

ОПТИМІЗАЦІЯ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ У СФЕРІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЖИТЛОВОГО ГОСПОДАРСТВА М. ЧЕРКАСИ

Постановка проблеми. Одне з ключових місць серед проблем, які постали перед трансформаційною економікою України, посідає завдання структурного реформування житлового господарства. Саме від стану цієї галузі вирішальною мірою залежить якість життєдіяльності вітчизняних домогосподарств. Особливо гостро постали зазначені проблеми з настанням фінансової кризи, в умовах недостатності фінансових ресурсів та необхідності їх оптимального розподілення. Зазначене вимагає реалізації способів зменшення витрат та підвищення ефективності використання цієї мети є реформування галузі шляхом створення об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ) та зміна інструментів функціонування житлового господарства на підґрунті економіко-математичних методів.

Найоптимальнішим способом досягнення цієї мети є реформування галузі шляхом створення об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ) та зміна інструментів функціонування житлового господарства на підґрунті економіко-математичних методів.

Аналіз попередніх публікацій. Питання фінансів житлового господарства вивчали такі вітчизняні вчені, як: І. Ачкасов, О. Бобровська, М. Гаєвий, О. Кириленко, Ю. Манцевич, Т. Юр'єва та інші.

У свою чергу, проблеми об'єднань співвласників багатоквартирних будинків в житлово-комунальній сфері досліджували: І. Голошевич, Н. Гура, Д. Кошелев, І. Кучеренко та інші.

Питанням моделювання та оптимізації грошових потоків приділяли значну увагу: Б. Алібеков, І. Бланк, А. Голубін, С. Довбня, А. Кісельов, І. Кондратьєва, Л. Лігоненко, П. Львутін, А. Пілюгіна, В. Прушківський, Н. Ситник та інші.

В той же час недостатньо дослідженими залишаються питання оптимізації грошових потоків у житловому господарстві міста обласного підпорядкування та роль об'єднань співвласників багатоквартирних будинків у реформуванні ЖКГ.

Мета роботи полягає в дослідженні теоретичних основ та практичних методів функціонування житлового господарства міста обласного підпорядкування (на прикладі м. Черкаси) на підґрунті оптимізації грошових потоків та започаткування об'єднань співвласників багатоквартирних будинків.

Основна частина. Житлове господарство є складовою соціальної інфраструктури територіальних формувань, що покликана задовольняти домогосподарства у житлових потребах. Житлове господарство включає експлуатацію житлового фонду, підприємства та організації з ремонту житлового фонду, підприємства із здійснення транспортних перевезень, постачальницько-збутові підрозділи тощо [4, с. 436].

Як ланка міського господарства житлове господарство має певні, особливості які визначають специфічні риси грошових потоків в цій галузі, а саме:

- моральна застарілість та фізична зношеність обладнання часто призводить до аварій, витрати на покриття яких є непередбачуваним грошовим потоком, а отже можуть негативно впливати на збалансованість грошових потоків;

- залежність від органів місцевої влади, щодо змін основних балансових статей, що не дозволяє підвести чітку базу під грошові потоки;

- специфіка продукції, що полягає в невеликій частці виручки від реалізації в сукупних доходах підприємств галузі;

- стабільна база споживачів, яка рівномірно розширюється;

- переважача спрямованість на виконання соціальних функцій, а не на отримання максимального прибутку [8, с. 114].

У запропонованому дослідженні моделювання грошових потоків житлового господарства зручно здійснювати на основі підходу sales-driven programs, коли всі базові статті звіту про фінансові результати визначаються на основі базових відсоткових співвідношень до виручки від реалізації, які прийнято вважати постійними. Моделювання грошових потоків можна розділити на дві складові: моделювання грошових потоків до року, як правило з метою уточнення раніше спрогнозованих показників з урахуванням існуючих показників даного року та моделювання грошових потоків на період більше року з використанням статистичних методів прогнозування [5, 11].

Оптимізацію грошових потоків на підприємствах житлового господарства доцільно здійснювати в декілька етапів. На першому етапі розробляється стратегія оптимізації: визначається період діяльності, проводиться стратегічний аналіз внутрішнього та зовнішнього середовищ щодо перспектив оптимізації, відбувається визначення стратегічної цілі та принципів оптимізації грошових потоків у галузі тощо.. На

другому етапі відбувається оптимізація позитивного та вихідного грошових потоків за їх обсягами в плановому періоді, на третьому - оптимізація грошових потоків у часі. На основі цих дій формується загальний платіжний календар підприємств, що є заключною стадією управління грошовими потоками перед реалізацією плану в діяльності підприємства. У процесі реалізації управлінських рішень щодо оптимізації грошових потоків здійснюється збір та аналіз оперативних даних стану грошових потоків, якщо необхідно проводиться коригування відповідних планових показників оптимізації грошових потоків підприємства і внесення відповідних змін у платіжний календар підприємств [7, с. 4-5].

В результаті проведеного моделювання грошових потоків житлового м. Черкаси було спрогнозовано основні показники діяльності підприємств житлового та комунального господарства на 2011-2012 рр. (Таблиця 1).

Таблиця 1. Прогнозні показники діяльності підприємств житлового господарства м. Черкаси за 2009-2011 рр., тис. грн.

Стаття	2010	2011	2012
Виручка від реалізації товарів, робіт, послуг	85062,1	99461,0	116865,9
Податок на додану вартість	13609,9	15913,8	18698,5
Чистий дохід від реалізації товарів, робіт, послуг	71452,2	83547,3	98167,4
Собівартість реалізованих товарів, робіт, послуг	51520,1	60661,5	70311,8
Валовий прибуток	19932,1	22885,7	27855,6
Інші операційні доходи	444,6	497,3	584,3
Адміністративні витрати	11805,0	15546,4	18266,9
Інші операційні витрати	338553,0	370606,5	441002,1
Фінансові результати від операційної діяльності:	-329981,3	-362769,8	-430829,0
Інші доходи	337680,1	369682,0	439949,6
Фінансові результати від звичайної діяльності:	5389,1	4838,5	6384,4
Чистий прибуток	5389,1	4838,5	6384,4

Необхідно підкреслити, що житлове господарство м. Черкаси у досліджуваному періоді має значні збитки від операційної діяльності, усунення яких є головною метою оптимізації грошових потоків житлового господарства. Єдиний вихід для ліквідації цих збитків – зменшення собівартості, оскільки через соціальну спрямованість та специфіку галузі неможливе прийнятне підвищення цін, значне розширення асортименту чи збільшення обсягу реалізації. Для досягнення поставленого завдання необхідно скоординувати дії підприємств галузі та місцевої ради для залучення стратегічного інвестора і оновлення матеріальної бази виробництва.

Також результати дослідження засвідчили, що важливим завданням оптимізації функціонування житлового господарства є зменшення дебіторської заборгованості. Для досягнення цієї мети необхідно проводити активну роботу з боржниками, застосовуючи новітні психологічно-економічні методи, ширше залучати правоохоронні та судові органи, а також розробити нову систему протидії збільшенню дебіторської заборгованості.

Застосована математична модель виявила доцільність оптимізації грошових потоків у часі. Це пояснюється тим, що основний позитивний грошовий потік надходить до підприємств житлового господарства в періоди, коли переважна частина споживачів сплачує за надані послуги. У той же час негативні грошові потоки є безсистемними, що призводить до касових розривів. Звідси підприємствам ЖКГ необхідно розробити ефективну систему покриття касових розривів, що дозволить збалансувати потоки фінансових ресурсів.

Необхідно зазначити, що всі показники, які характеризують грошові потоки на підприємстві свідчать, про зменшення чистого грошового потоку, що може негативно вплинути на діяльність підприємств житлового господарства м. Черкаси і призвести до дефіциту грошових коштів при розрахунку. Негативним є і явище зменшення якості грошових потоків. Для поліпшення ситуації необхідно збільшувати вхідні грошові потоки, а також прискорювати швидкість обороту наявних грошових ресурсів.

Важливим напрямком оптимізації грошових потоків підприємств житлового господарства м. Черкаси є збалансування грошових потоків від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Нині основну роль мають грошові потоки від операційної діяльності, в той же час аналогічні надходження від фінансових операцій відсутні через специфіку галузі. Для збільшення інвестиційних складової – збільшити обсяги вхідних інвестиційних ресурсів, покращити використання тимчасово вільних внутрішніх резервів і створити ефективну систему збалансування внутрішніх потоків як в середині галузі, так і по кожному підприємству в цілому.

Також доцільно створити централізований механізм регулювання грошових потоків в житловому господарстві, з метою недопущення нераціонального використання коштів, злочинних зловживань в цій галузі. Це може бути досягнуто за рахунок розробки відповідних методологічних засад для органів державної влади або призначення відповідної посадової особи для виконання цих функцій.

Проте всі запропоновані вище заходи можуть втілюватися лише на рівні окремих підприємств. В той же час найбільш ефективним способом реформування житлового господарства є створення об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ).

Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку створюється для забезпечення і захисту прав його членів та дотримання їхніх обов'язків, належного утримання та використання неподільного і загального майна, забезпечення своєчасного надходження коштів для сплати всіх платежів, передбачених законодавством та статутними документами [3].

Для дослідження ефективності функціонування ОСББ у житловому господарстві великого міста розглянемо фактичні дані про структуру та обсяг витрат двох будинків, один з яких обслуговується службою утримання будинків (СУБ), а в іншому – функціонує ОСББ (Таблиця 2).

Аналіз ефективності функціонування об'єднань співвласників багатоквартирних будинків у житловому господарстві засвідчив, що в цілому витрати ОСББ є дещо вищими за витрати СУБу, що пояснюється некоректною ціною політикою щодо ОСББ. У той же час суто господарські витрати ОСББ в 3 рази нижчі, а якість послуг значно вища. Додамо, що в ОСББ існує накопичувальна система для створення резервного фонду та забезпечується «прозорість» використання коштів.

Таблиця 2. Середньомісячні витрати на утримання 1 кв. м. житлового фонду міста за період 2009-2010 рр., грн.

Вид витрат	ОСББ	СУБ
Електроенергія заг. користування	0,162	0,060
Вивіз сміття	0,059	0,145
Обслуговування ліфтів	0,341	0,154
Накопичувальний фонд	0,208	–
Господарчі витрати	0,082	0,246
З/п працівників	1,267	0,589
Всього	1,911	1,193
Квартплата на 1 кв. м.	2,119	1,434

Для покращення функціонування та активізації створення ОСББ оптимізувати систему податкового навантаження на об'єднання співвласників багатоквартирних будинків, а також на законодавчому рівні врегулювати питання щодо створення ОСББ з декількох будинків та в будинках з малою площею та вирішити проблеми обліку та звітності шляхом запровадження стандартних форм звітності ОСББ на законодавчому рівні.

Необхідно зазначити, що місцеві органи влади можуть переймати на себе витрати пов'язані з реєстрацією та створенням ОСББ, забезпечити наявність та швидке поновлення необхідної технічної документації, створення та обслуговування реєстрів, надання консультаційної допомоги тощо.

Акцентуємо увагу на тому, що першочерговим є також вирішення проблеми цінової дискримінації об'єднань власників багатоквартирних будинків.

Додамо, що важливим аспектом впровадження об'єднань співвласників багатоквартирних будинків є активна інформаційна компанія держаних і недержавних ЗМІ, висвітлення позитивних аспектів створення та функціонування об'єднань та широкий показ найуспішніших об'єднань.

Слід додати, що зношеність житлового фонду вимагає створення накопичувальної системи на підприємствах житлового господарства для відчуження частини коштів на розширене відтворення житлового фонду та прийняття відповідної довгострокової програми розвитку житлового господарства.

Висновки. Оптимізація грошових потоків міського житлового господарства та створення об'єднань співвласників багатоквартирних будинків є ефективним способом удосконалення роботи відповідних служб міста обласного підпорядкування. При цьому запропонована математична модель дозволила виявити основні проблеми, з якими стикаються підприємства галузі та запропонувати перспективні наукові дослідження для поліпшення ситуації в ЖКГ.

Також підкреслимо, що об'єднання співвласників багатоквартирних будинків забезпечує більш якісні послуги з утримання житлового фонду за економічно обґрунтованими цінами у порівнянні з традиційними експлуатаційними організаціями. Активізація започаткування та ефективне функціонування ОСББ потребує значущої підтримки владних інституцій як на державному, так і на місцевому рівнях, що передбачає ухвалення відповідних законодавчих норм, недопущення цінової дискримінації, впровадження стандартних правил обліку і звітності, здійснення ефективної ідеологічної компанії.

Джерела та література:

1. Закон України Про Загальнодержавну програму реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009-2014 роки від 24.06.2004 № 1869-IV зі змінами та доповненнями : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1869-15>
2. Закон України Про житлово-комунальні послуги від 24.06.2004 № 1875-IV зі змінами та доповненнями : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1875-15>
3. Закон України Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку від 29.11.2001 № 2866-III зі змінами та доповненнями : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2866-14>

4. Кириленко О. П. Місцеві фінанси підручник : підруч. / О. П. Кириленко. – К. : Знання, 2006. – 677 с.
5. Фролькіс В. А. Введение в теорию и методы оптимизации для экономистов / В. А. Фролькіс. – СПб. : Питер, 2002. – 320 с.
6. Юр'єва Т. П. Фінанси підприємств житлово-комунального господарства : навч. посіб. / Т. П. Юр'єва. – Харків : ХНАМГ, 2007. – 200 с.
7. Андрієць В. С. Структурно-логічна схема оптимізації грошових потоків торговельних підприємств / В. С. Андрієць // Економіка. Фінанси. Право. – 2008. – № 7. – С. 3-6.
8. Гаєвий М. Фінанси житлового господарства / М. Гаєвий // Фінанси України. – 2002. – № 5. – С. 113-116.
9. Гура Н. Концептуальні засади побудови обліку в об'єднаннях співвласників багатоквартирних будинків / Н. Гура // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – № 5. – С. 43.
10. Створення та діяльність об'єднання співвласників багатоквартирного будинку : [Електронний ресурс] : практ. посіб. / Ін-т місцевого розвитку. – К., 2007. – 288 с.
11. Львутин П. П. Моделирование потоков денежных средств компании : [Электронный ресурс] / П. П. Львутин. – Режим доступа : <http://www.ecsocman.edu.ru/cfjournal/msg/312367>
12. Манцевич Ю. М. Проблеми розвитку житлового господарства України / Ю. М. Манцевич // Інвестиції : практика та досвід. – 2009. – № 13. – С. 34-37.

Петренко Ю.П.

УДК 336

ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ АУДИТ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Світові тенденції демократичного розвитку в процесі глобалізації та євроінтеграції вимагають від України реформування суспільних відносин. Перед країною постають принципово нові завдання, від вирішення яких залежить ніша, яку займе держава серед європейських країн. Саме в цей відповідальний період необхідно застосовувати лише ті нововведення, які є наслідком глибоких досліджень їх відповідності та результативності в умовах вітчизняної економіки. Об'єктом такого аналізу стала і якісно нова, дієва форма державного фінансового контролю - аудит адміністративної діяльності, який в різних країнах має різні назви. В Україні даний вид державного аудиту отримав назву державний фінансовий аудит. Хоча і на законодавчому рівні дане поняття регламентовано, проте «де факто» бракує ретельно відпрацьованих методик його застосування. Як наслідок, це призводить до неповного використання позитивних якостей державного фінансового аудиту як інструменту реалізації державою функцій контролю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Визначенням державного фінансового аудиту, проблемами, перспективами запровадження та його розвитку широко займається безліч вітчизняних науковців і практиків. Серед останніх публікацій слід відмітити роботи Бугаєнка В. [1], Кирій С. [2], Репетько О. [4] та інших дослідників. Дані автори досить детально аналізують поняття державного фінансового аудиту у розрізі не лише пріоритетних шляхів розвитку його в нашій країні, а й важливих проблем з якими зустрілися зарубіжні країни та які існують на сьогоднішній день, на відповідній стадії впровадження та практичного використання даної форми контролю, в Україні. Віддаючи належне результатам проведених наукових досліджень, однак можна сказати, що нині не існує єдиної думки щодо визначення змісту державного фінансового аудиту, повноважень суб'єктів його здійснення. Зокрема, В. Бугаєнко у своїй роботі важливою проблемою вважає визначення змісту державного фінансового аудиту. Для цього автор проводить дослідження законодавчого трактування даного поняття і, як наслідок вказує на те, що це тлумачення у відповідності до світового досвіду більше відповідає поняттю державного внутрішнього аудиту. Вчений наводить особисте визначення державного фінансового аудиту і вказує його розвиток за сферами діяльності, але не описує інструментів і шляхів його реалізації у представлених сферах.

На відміну від попереднього автора, С. Кирій дослідження терміну починає з зарубіжної практики і порівнює його з поняттям аудиту адміністративної діяльності. Автор звертає увагу, що розуміння поняття аудиту адміністративної діяльності у вітчизняній практиці є вужчим, оскільки обмежується оцінюванням ефективності виконання бюджетних програм. О. Репетько погоджується з визначенням державного фінансового аудиту, наведеним у нормативних документах України, і вважає, що проблемою є розмежування понять аудит адміністративної діяльності та ревізія. На думку автора, на результати державного аудиту також впливають відсутність адекватних засобів проведення такого роду перевірок, недосконалість їх нормативно-правового забезпечення.

Така розбіжність у трактуванні терміну державного фінансового аудиту впливає на методику, організацію та його сприйняття суб'єктами, що негативно позначається на процесі впровадження даної форми контролю та уповільнює інтеграцію України в світове співтовариство в сфері державного управління.

З огляду на це, метою статті є уточнення визначення поняття державного фінансового аудиту, дослідження проблем його запровадження в Україні та напрямків, які допоможуть подолати такі проблеми.